

N° 40.

A' FELS. R. TSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Májusnak 20 dik napján 1794.
éjztendőben;*

Hadi Történetek és Környülállások.

Turinból, a' Sárdinai király' lakó városából hozzánk érkezett levelek vóltaképen le írják; az ottan is el kezdetett idei táborozásnak környülállásait. A' Frañtziák, *ügymond*, April. 6 dik napján 6000 főből álló sereggel ütöttek a' *Cenisiusi* hegyek alatt cantonirozott vitézeinkre, 's erőszakosan által akarták magokat az ott lévő szoros útakön fúrni, melly vakmerőségeknek ugyan meg is fizették az árrát, mivel 400 embernél több hüllott el közzülök, a' sebbe este nek is száma felül haladta a' 300-at, az élethen meg maradtak hátat vetvén, vízfíza szaladtak. Kör-

mányozó vezérek is ott maradt, a' ki is kézszebb volt meg halni, mint győzelem nélkül továbbá élni, előre azt ígervén a' N. Gyűlésnek, hogy ő vagy meg hal, vagy bé megyen Pedemontziumba. Az említett napon egy más Frantzia colonné *Saorgio* felé indult, és hátor sokkal számosabb volt ottan lévő seregeinknél, még is mindazáltal el nem érthette fel tett tzellyát, vissza verettetett vitéz őrizetünk által. Innen az oda nem messze fekvő dombot akarta el foglalni, hanem itten is vissza üzetett katonáink 's fegyveres parasztyaink által. Ellenben annak a' 10 ezerből álló Fr. seregnek, a' melly a' *Génuai* földre bé rontott, nagyobb szerentséje volt, és nemcsak *Oneglia* városát, hanem annak egész tartományát is el foglalta. — *April.* 16-ik napján 20 ezer Frantziák bukkantak *Ormea* mellett *Argentó* Generál Májornak 6000 főből álló seregére, és mingyárt rajtok hajtottak, 's öt egész óráig tsatáztak velek. — Noha sok Frantziát a' más világra küldöttek a' miéink, de azok sem hőltanak meg bosszú-állás nélkül, végtére még is kénytelenitettek a' miéink magokat *Céváig* vissza vonni. Az el hullottaknak és sebbe esteknek számát sem egy, sem más részről meg nem lehet határozni. Ilyenképen tovább mentek a' republicánusok, és mind *Ormeát*, mind *Bagnascot* el foglalták, minekutánna arra kötelezték volna magokat, hogy sem a' vallást, sem az örökségbeli tulajdonságot meg nem fogják sérteni; hanem ők is azt kívánták, hogy minden ház népből, mellyben két fel nevedett férfit találtaik, az égyyik Frantzia szolgálatra adattasson. — Hasonló fel tételek alatt adta magát fel *Garrescó* vára. — *Argentó* Generál keményen bé akarta magát *Cévában* sántzolni, és mind addig védelmezni, valameddig több seregek érkezének segítségére; hanem *April.* 18 dik napján egy más Fr. colonné akarván ötet hátúlról meg kerülni, egynéhány regementet hagyván a' *Cévai* kastélyban, a' többivel a' körül belől fekvő tőkre vette magát. Ugyan azon nap fel kérette

a' Fr. Generál az említett kastélyt, de körmére nem kerithette, kézzelbék lévén őriző vitézeink mind meg halni, mint gyalázatos fogságba esni. Látván állandóságokat a' patrióta vezér, visszament az *Ormeai* tetőkre.

April. 24-dik napját követett éjjel ismét két colonnében rontottak bé a' Frantziák az *Aostai* hertzogségbe, és minden *Baracone* mellett állott Pedemontziumi vigyázó vitézeket rész szerént le vagdalták, rész szerént el fogták. Következett reggel *La Tuillához* mentek, és onnan is ki űzvén a' Pedemontziumi seregeket, 7 vagy 8 ágyút el foglaltanak, 's kétség kívül még tovább is mentenek volna, hogyha fel nem szedettetett volna a' *Dora* nevű vizen a' hid.

A' *Turinban* *April.* 30 ik napján költ levelek azt bezzélik, hogy az előtt harmad nappal minden égyyesült Austriai- és Pedemontziumi seregektől való ör-állókat meg támadtanak a' *Brigai* hegyek közt a' Frantziák. Eggy 6000 főből álló colonné a' *Colle ardente* nevű hegyen állott vigyázatokra ütött; másik, és 4000 emberből álló colonné a' *Fels* mellett kézzitetett redutákra hajtott, 's el is foglalta azokat, holott eggy *Obest* ter, és eggy kapitány esett a' Pedemontziumi seregek közzül fogságba, sokan sebet kaptanak, hanem még most sem tudatik az el hüllott vitézeknek száma. Értésére adatván e' dolog a' *Montferrati* hertzegnek (ki légyen ez, láthatni a' *Magyar Almanakban* a' Szárdinai király familiájáról) leg ottan *Aosta* városába ment, mellynek birására még eddig el nem juthattak a' Frantziák, és illendő rendeléseket tett annak védelmezésére. Az után néhány napokkal az *Aostai* hertzeg a' Sárdinai királynak fia, és *Gr. Maurienne* is oda mentenek. Azomban a' mit kaphatnak, mindent fel prédálnak a' Frantziák az *Aostai* hertzegségben.

Az újjabbi, 's nevezetesen *Májusnak* 3 dik napján költ *Turini* levelek arról tudósítanak bennünket, hogy *April.* 28 dik napjat meg előzőtt éjjel ismét nagy erővel mentek a' patrióták a' *Tenda*i hegyek közt tanyázott *Austriai* - és *Pedemonti* égyyesült vigyázó seregek ellen, mellyek négy napi tábori nyomorúságok miatt el lankadván, kéntelenitettek amazoknak engedni. Ilyenképen semmi ellen-állást nem látván az ellenség maga előtt, *Saorgió* várát körül vette, 's tsak hamar el is foglalta.

Múlt szombaton, az az, *Májusnak* 17-ik napján, következő hadi történeteket tétetett a' *Bétsi* hadi Cancellária az udvari újság levelek által közönségesekké. Gr. *Latour* Cs. K. Feld M. Lajtinántra bizattatván a' *Landrecy* erősségben maradt tábori eszközöknek meg vizsgálata és feljegyeztetése, 78 ágyúkat, és igen sok puska port, salétromot, bűdös követ, és sok vas eszközöket talált ottan. — Gr. *Klerfuit* hadi Türemester arról tudósította *Koburg* hertzeget, hogy *Oynhausen* Hannoveránus Generál által, *April.* 28 dik napján az ellenségtől el foglaltatott *Frantzia* tanyánál 400 *Frantzia* maradt a' tsata piazon, 5 ágyú, 1 haubitza, és 34 ló fogattatott el, sok bagazsiás szekerek pedig öszve törettek. Az azután következett napon ugyan *Moucronnál* ellenség által meg újjítatott tsatában, Gr. *Klerfuitnak* tanúbizonyysága szerént, mind az *Austriai*, mind a' *Hannoverai* tisztek és seregek vitézi módon viselték magokat, és mivel mind a' huszárok görbe kardjaikkal, mind a' gyalogság bajonétaikkal rohantak az ellenségre, 3000 *Frantziánál* több maradt a' tsata piazon; ellenben a' hadi Cancelláriának jelentése szerént, részünkről 72 ember holt meg, 183 esett sebbe, 648-ra ment az el lélyedeknek és fogságra vitetteknek száma, kik közül annakutánna egynéhányan módot találtak a' fogságból való ki szabadulásra, és tulajdon regementjeikhez való visszamenetelre. — Az el esték közt voltanak Gr. *Trautmansdorf* 's *Gruber*

fő hadnagyok, és *Hayck* all hadnagy Sztáray gyalog regimentéből; *Kellemann* fő hadnagy Blankenstein huszár regimentéből, és *Egermann* fő hadnagy *Sándor Leopold* huszár regimentéből. — Sebet kaptanak *Majthanyi* fő Strázsameszter, *Tibas* fő hadnagy, *Medveczky* all hadnagy és Gr. *Thurn* Sztáray magyar regimentétől; *Libetrau* all hadnagy *Wenckheim* regtől; Kapitány *Bassardy* Blankenstein huszár seregétől; *Bechini* fő hadnagy a' Császár nevét viselő dragonyosoktól; és *Bildsticker* fő hadnagy Latour könnyű szerű lovas seregétől. — El tévelyedtek és fogságba estek: *Albert*, Gróf *Sztáray* és *Oberndorf* kapitányok, *Szombathely* all hadnagy, és *Piskó* zászló-tartó Sztáray regimentétől; Gr. *Wallis* fő Strázsameszter, és *Wratislav* all hadnagy *Wenckheim* regimentétől.

Vitézi tetteik által mások felett meg különböztették magokat *Boros* és *Sporck* Generál Májorok; *Bauer* Obester a' Császár dragonyossai között; *Sz. Kereszty* fő Strázsameszter *Sándor Leopold* huszár seregéből; *Majthány* fő Strázsameszter, Sztáray gyalog rgből; *Vermati* fő Strázsameszter a' Generál Stabtól; Gr. *Klerfaut* adjutánsai, u. m. *Brettin* fő Strázsameszter, és *Ansalone* fő hadnagy *Murray* rgből; hertzeg *Lichtenstein* fő hadnagy *Lascy* rgből, a' ki jóllehet sebet kapott a' fején, még is mindazáltal egészen a' tsatának végéig jelen volt; továbbá *Walvoden* és *Oynhausen* Hannoveránus Generálok, *Bothner* Obester, *Everting* fő Strázsameszter, *Cöscke* kapitány, *Benis* és *Wisell* hadnagy a' Hannoverai seregek között. — Ezen miénken vett győzödelem által útát szerzett magának az ellenség *Meninnek* bézároltatására, sőt az ott lévő őrizetnek ki menetele után, annak el foglaltatására is, holott sok prédával meg terhelve magokat, a' nevezett várost el hagyták 's közelebb húzták magokat *Curtrikhoz*. (Az itten nevezett helységek és városok mind Flandriának napnyugoti részében fekszenek). Ugy hallatik, hogy a' Frantziáknak *Meninbe* lett

menetelekkor népes sokadalom vólt ottan, a' hol 100 's több szekeret raktanak meg a' fel prédált portékákkal, kiváltképen pedig igen szép Belgio-mi vásznakkal és batifzokkal.

A' Frantziáknak *Arlonból* lett ki üzettetésekét környülállásosan le írta, 's *Koburg* hertzeghez küldötte *Bólió* F. M. Lájtinánt. E' szerént *April*. 29-dikén maga a' nevezett Generál ment a' Fr. tábornak meg vizsgálására, melly fel tételében szerentsés lévén, a batalion gyalogságot, és egy-néhány escadron lovasságot küldött *Welsch* Generál Májor vezérlése alatt az *Atterten* túl fekvő tetőkre, az után következett napon, u. m. *April*, 30 dikán, reggeli harmadfél órakor, a' már akkor ki rendeltetett colonnék meg támadták az úgy nevezett homokos hegyet, mellyen táboroztak vala a' Frantziák, a' mellyről mingyárt az első tüzzel le is üzte őket *Ossalan* kapitány, és egygy ágyút, 's egygy haubitzát el is nyert töllök. Ugyan azon órában, és talám szempillantásban hajtott a' bal colonné *Banert* nevű helységre, a' honnan hasonlóképen ki üzettetett az ellenség, a' falú pedig a' miénk által el foglaltatott; következképen minden körül belől fekvő tetők és hegyek hatalmunkba estenek. A' meg futamodott ellenséget, nemtsak a' huzárok és vég helyi katonák, hanem a' *Bólió* G. F. M. Lájtinánt által vezéreltetett colonne is üzték, és *Arlon* mellett lévő tábori helyeikről szerentséssen ki nyomták. Az ellenségnek vesztesége 900, a' miénk pedig 200 emberre tétetik a' hadi Cancellária által. *Bólió* Generál igen ditsiri, az ezen tűzben vólt Aus-triai tiszteket, nevezetesen *Welsch* és *Zopf* Generál Májorokat, *B. Malcamp* kapitányt maga adjutánsát; *Immer* kapitányt a' Generál Stábtól; *Schellenberg* Obestert *Manfredini* - *Kisfaludy* fő Strázsamestert, *Steingruber*, *Trimont*, és *Csupray* kapitányokat *Wurmser* regementétől; *Gr. Brandeis* kapitányt *Ferentz* fő hertzeg vasas seregétől; *Graitz* kapitányt és *Langvet* zászló-tartót *Kinsky* *Ferentz* - *Ossalan* kapitányt, *Schwartz* fő - és

ugyan *Schwartz* all-hadnagyokat d' Alton regementeitől.

Gróf *Kaunitz* hadi Tármester hir adása szerint, *April*. 29 dik napján, reggeli 6 órakor számos lovassággal, gyalogsággal, 8 ágyúval, és 1 haubitzával nyomult elébb *Beaumont* és *Bouffiere* közt a' Frantziáság, és keményen tüzelt *Hantes* falura; mindazonáltal sem fel nem gyújthatta, sem pedig el nem foglalhatta azt, olytén rendeléseket tévén Gróf *Mahony* Obristlájtinánt, mellyek elegendők vóltanak szándékának héjjába való tételére. Mennyire ment legyen az ellenségnek vesztesége, meg nem lehet határozni, annyi mindazáltal bizonyos, hogy egy ágyúja demontiroztatott, az az, haszna vehetlenné tétellett, a' mellyet mindazáltal sebeseivel égyetemben el vitt az ellenség. Részünkről *Zabaffy* igen érdemes hadnagy *Barcó* huzár regementéből esett el, a' ki paripájának meg sebesitetése után, más paripára ugrott, és ámbár maga is sebet kapott legyen a' fején, még is mindazáltal hátra nem ment, hanem továbbá is vitézi módon viselte magát, mind addig, mig gyomra tájján keresztül lovetett volna, melly vezedelmes sebében eggy óra múltán ditsiretes pálya futását el is végezte. Ezen kívül három köz ember lovetett agyon, 8 ember és 7 ló sebesitetett meg, 's 4 ember tévelyedett el, mindnyájan a' *Barcó* huzár regementétől. — A' viaskodás 6 egész óráig tartott, 's mind addig vissza nem tértek a' miénk a' táborba, valamедdig *Beaumontba* vissza nem ment az ellenség. A' nevezett huzár regementnek kapitánya, *Kerckes* úr, valamint más több alkalmatosságokban és hadi történetekben, úgy itten is mások felett meg különböztette magát vitéz tettei által, és újjobban meg mutatta azt, hogy valóságos magyar vér folyon ereiben. Gr. *Mahony* Obristlájtinánt, és a' vadász seregnék commendánsa is ditsirtetik jeles maga viseletéért.

A' Frantzia északi ármádiáról következő tudósítást vettünk *Brüsszelből*: A' conventiónális

fő armádia, *Ugymond*, mostan *Bouchain*, és *Cambray* közt fekszik, egy más armádia pedig *Guisetól* fogva *St. Quentinig* terjeszkedik ki. — A *Sambre* vize folytában, még mostan is *Beaumontban*, 's annak környékében tanyáz. Egy más corpus napnyugoti Flandria felé vonta magát, és még most is birtokában vagyon *Meninnek* és *Courtraynak*, az utólsóbban vagyon a' fő kvartélyok is. Sokkal nagyobb erővel vagynak napnyugoti Flandriában, mint sem gondoltuk volna, maga *Pichegrü* Generál ott a' kormányozó vezér, és a' mint a' körülállások mutatták, nem könnyen engedí magát onnan ki verettetni, 's éjjel nappal késziteti a' batteriákat. Igaz dolog, hogy *Klerfaut* hadi tármester három colonnében marsirozik ellene, és ha módját ejtheti, tsatára fog vele botsátközni; ellenben az is igaz, hogy *Rysselből*, és *Douayból* is számos Frantzia seregek mennek *Pichegrü* Generálhoz, és hogy *Courtrayt* Flandriának leg gazdagabb városát egészlen ki pusztították. — A' nemzeti biztosok minden ottan találtatott aranyat, ezüstöt, vasat, rézet, posztót, vásznat, egy szóval, minden haszna vehető materiát és dolgot el foglaltanak, és éjjel nappal 1000 szekerek foglalatoskodnak a' zsákmánynak *Rysselbe* való által vitelében. — Önnön maga a' Fels. Császár is *Gandavumba* ment, és szemmel látó tanúbizonysága akar lenni, miként fogják vitéz seregeink onnan ki üzni az ellenséget — mihelyt oda fognak a' segítségekre rendeltett Auszriai és Angliai seregek érkezni, mindjárt meg támadtatik a' Frantziáknak ottan prédáló serege. — Két *Courtraytól* el szökött, és *Brüsszelbe* ment szökevény Fr. katona azt befellette, hogy *Bouchainból* számos Fr. sereg parancsoltatott *Pichegrü* Generálhoz menni, és hogy anyival hamarabb oda érkezhessenek, 3000 szekerre ültenek. Egyébb aránt olly szorossan bé vagyon *Courtray* kerítve a' conventionalis seregek által, hogy senki sem ki, sem bé nem botsátatik. Ugy hallatik, hogy már meg is ütközött a' nevezett város alatt a' két felekezet, mivel

mindazáltal nem hivatalbeli tudósításból, hanem csak szó-helzéből származott ez a' hír, tellyes hiedelmet nem adhatunk annak, hanem bővebb, s bizonyosabb jelentést várunk.

Lengyel Ország.

A' *Varsóviai* levelek szerént, erőssen szaporodik a' conföderátusoknak számok, és csak magában az említett városban 30 ezer lakos fogott fegyvert. A' király mellé egy Tanács, és polgári örijzet rendelettek, a' Tanács 8 nemes s 6 polgári tagokból álló. A' lakosok *Sakrzewskyt* választották fő polgár mesternek, *Mokrańovskyt*, és *Zichovskyt* Generalokat pedig a' hadi seregek, és a' fegyveres polgárság fő vezéreinek. Ennek felette, egy municipális tanácsot, egy diplomatica commissiót rendeltenek, s az egész várost osztályokra osztották fel. — *April*. 20 dik napján 48 foglyok vitettevén által egy szoros tömlötzből más tágasabba, öszve veztek a' strázsákkal, melly miatt mind egy lábíg meg ölte őket a' nép; sőt a' fegyveres tárban is, holott a' nevezetesebb foglyok tartatnak, erőszakossan bé akart rohanni; hanem csak ugyan le tsendesedett a' sok szép kérésre. Senkinek meg nem engedték a' városból ki menni, senkinek sem adatik szabados el menételre való levél. *Ozorovskyt* General, *Kossakovskyt* Püspök, Gr. *Ankvitz*, Báró *Soldenhofen*, és *Boskamp* urak meg fogattattak; az Orosz követségnek tisztvei mindnyájan a' fegyveres tár fog házában ülnek. — *Kosciuskó* General serege 27 ezer főből állónak lenni mondatik, és a' miképen némelylek beszéllek, de nem érdemelnek hitelt, körül vétetett *Krakóvia* alatt az Oroszok által. Az ellene küldetett Prusszusoknak számok 40 ezerre tétetik, Lißlandiából is sebes lépésekkel marsiroznak az Oroszok Lengyel Ország felé.

Béts.

Múlt Pénteken adott ez idén leg elsőben *Stuwer* úr, a' *Prater* nevű mûlató erdőben, a' fozkott helyen, egy igen szép mesterséges tüzet, mellyen a' számos nézőkön kívül, mind a' Fels. Császárné és Királyné, mind Nádor Ispán ö Hertzege, mind a' több fő hertzegek és hertzeg asszonyok jelen vóltanak. — Mélt. Daruvári *Jankovits János* urat, mind ditső eleinek érdemeiért, mind kiváltképen tulajdon virtusaiért, Kir. Tanátsossá tenni méltóztatta Fels. Urunk.

A' *Bétsi* könyv. vizsgáló Széknek nagy érdemű és tudományú magyar tagja, Tiszt. *Szekeres Athanasius* udvari Titoknok, 8 napokig tartó betegsége után, e' folyó hólnapnak 11 dik napján meghólt. Méltán fájlalhattuk ezen jó szívű hazánkfianak zöld vénségében történt halálát, kinek az Európai nyelveknek értésére nézve, nem könnyen lehet párját találni.

Elegyes Tudósítások.

A' Spanyól királynak mostan született fia, kinek Fels. Urunk, II *Ferentz* Cs. és K. a' kereszttanya, 53 nevet kapott a' keresztségekben, három első nevei ezek, *Ferentz Paula*, *Antal*, *Mária*. E' már 14 dik gyermeke a' Spanyól királynénak, kik közt 10 időnek elötte született e' világra. — Gr. *Florida Blanca* vólt miniszternek, a' ki is hivatalyától lett meg fosztatásától fogva szüntelen *Pompelónai* számkivetésében élt, meg kegyelmezett a' Spanyól király, és nemcsak szabadságot engedett nékie hazájába való visszfa térésre, hanem ennekfelette minden előbbi titulusát, tizerjeit, sőt még fizetését is visszfa ajándékozta nékie. — Gróf *Aranda* számkivetésének kiváltképen való oka e' vólt, hogy a' Frantziák ellen inditatott hadakozásnak folytatását ellenzette, és azt mondotta, hogy abból több kár mint haszon fogna a' Spanyól monárchiára háramlani. Ellenben Gr.

Florida Blanca eleitől fogva útálta a' Fr. új constitu-
tiót, és mindenkor azt sürgette, hogy a' régi igaz-
gatásnak formája állittasson vilfza Frantzia Or-
szágba. Az is vétkül tulajdonítatott a' leg köze-
lebb számkivetésbe küldetett Gr. *Arandának*, hogy
ő nagy pártfogója volt a' *Filosofiának* és *Filoso-
fusoknak*, mintha ugyan a' *Filosofia* eszköze vol-
na az Európai jelenvaló változásoknak és zürza-
varoknak; sőt inkább e' teszi az embert okosab-
bá, mértékletesebbé, szelidebbé, és mind *Terem-
tőjét*, mind *felebarattyát*, mind *előjáróit*, mind
alattavalóit, igazán szeretővé. A' közép száza-
dokban hire sem volt a' jó *Filosofiának*, az egész
világ szörnyű setéttségben és tudatlanságban élt,
még is szüntelen való revolúciók voltanak a' nem-
zetek közt. Tehát nem a' *Filosofia*, hanem más
politika okai lehetnek a' revolúcióknak. Mindazon-
által a' józan *Filosofiát* különböztetni kell az
ollyantól, a' melly *Frantzia Országban* tsak ugyan
alkalmatosságot adott a' revolúcióna. — A' Spa-
nyól király 170500 kemény tallérokat küldött Ró-
mába, a' Spanyol Országból ki üzetetett, és a'
Római Státusba bé vétetett *Ex-Jesuitáknak* fizet-
tetésekre. — Ugy hallatik, hogy *Onegliát*, és
Nizzát el vették az *Anglusok* a' *Frantziáktól*,
melly mivel még tsak szó-beszéd, és nem hivatal-
beli jelentésből eredett hir, méltán lehet annak
igasságáról kételkedni.

A' *Győri Királyi Gymnasium* a' mostani ha-
di költségre ajánlott ő Felségének 307 r. forintot
42 krajtzárt, mellyeket udvari *Consiliárius*, és
Referendárius Lányi József Úr által a' *Fels. Pa-
latinusnak* bé nyújtván, ő Felsege kegyelmessen
fogadta.

Magyar Ország.

Belső Szőlnek Vármegyében. Az el múlt hó-
napban, *N. Szathmár Vármegyének* azon részé-
ben, melly *Máramaros* felől van, és *Avasnak* ne-
veztetik, eggy dühött farkas sorba vétéu a' he-

gyeken a' juh-szállásokat, és falukat, 11 vagy 12 embert martzongott meg, míg végre egy ember által meg öletett. — Ugyan itt ezen *Avás* nevű részben *A. Új város* nevű helységben, az oda való érdemes *Esperest* Tiszt. *Horis Ferentz* úr olly szép buzgósággal viseltetik hazánkhoz, és királyunkhoz, hogy mind azon egynéhány legényeknek, kik a' templomokban lett ki hirdetés szerént katonaságra ajánlották magokat a' halgatói közt lévő ifjúság közzül, egy egy aranyat ígért, és azt mondotta, hogy akár hányan fognak ezen túl is katonának állani, mind egyiknek egy egy aranyat fog adni. — En *Szathmár* Vármegyei és Szomszéd helységbeli lévén, ezt magamnak beszéltte a' Tiszt. és ditséretes *Esperest* úr. — Itt is mindenütt nagy a' szárazság, és mind a' szomszú föld, mind pedig a' sziate kétttségbe esett emberek, nehezen várják az áldott essőt.

Kövár vidékén egy oláh faluban, egy embernek, a' kinek igen felette fősvény felesége is van, éjtzaka a' pálinka főzésből meg gyúladván háza, midőn féltöbb jószágokat tartó ládájokat ketten ki akarták vinni, a' tűz meztelen testekre hűlván, kéntelenek voltak azt is, egyéb gazdagságokkal a' tűz prédájává hagyni. El égtek, vagy olvadtak ezüst és arany pénzei, 150 veder (16 ittze) szilva, és 50 veder tseresnye pálinkája, 12 vagy hány szalonnája, 40 kas méhe, talám egy mázsa viafzfa, felette sok vajja, búzája, tengerije, szénája, asztagja, istállója, egy szóval: mindene, úgy hogy, a' ki számát nem tudta gazdagságának, most kenyere sins, a' ki eleget enni, vagy az igaz szegénynek egy harapás kenyert adni nem tselekedhette, egy óra alatt a' tűznek kellett engednie a' sok gazdagságot. — Vólt ezen aszszonynak 20 türetekban, vagy végekben 1000 sing (röf) vászna, még is most a' másoktól adatott ingekkel fedezik meztelenségüket, mert a' fertelmes és bolond fősvénység miatt sajnálván fejr ruháikban hálni, meztelen futottak ki a' tűzből. Csudálatos dolog: A' közel lé-

vő szomszéd épületek meg nem gyúltak, de az ő vastag talpú házokból csak egy újnői fa se maradt egy óra alatt. — Itten Nemes K. Szőlők Vármegyében *Bórkút* nevű falú mellett, az Ország útyában, Méltóságos L. Bárá *Intzédi Mihály* úr ő Nagyságának egy fogadója lévén, a' most el múlt húsvétkor valamelly cigányok oda mentek innya. Ittas lévén a' fogadós (a' mint hallottam) azzal találta ditsékedni, hogy 600 forintja van. Ezt ezekbe vévén a' cigányok, több társaikkal rá mentek ez előtt egynéhány nappal, éjtzaka, és az ajtót rá törték. Azon ember, kit a' tisztelt Bárá úr éppen pénzért küldött vőlt oda, három kemény fejze fok ütéseket kapván, el dőlt, és úgy maradt. A' fogadost öfzve törték, égették, 's sütögették a' tsonig, a' feleségét lábánál fogva a' gerendába kötötték, és azon kívül az Uraság pénzét is kezekhez vévén, bort, pálinkát eleget ittak, egy edényben pálinkát vittek el, a' boros hordó fenekét bé verték. Más nap egy cigány mingyárt meg fogatott, a' többi is, a' mint hallyuk, horogra kerültek. A' fogadós és fogadósne közel vagynak a' nagy kíuok közt a' halálhoz.

* * *

A' Szébb Nemnek fel nevelését tárgyázó, és Eperjes városában fel állítandó szerzetről való felben szakasztatott tudósításnak folytatása.

Tellyes igyekezetemnek tzéllya ebben fog meg határozatni, hogy nevelendőimnek gyenge szíveiben a' szelidséget bé ólthassam, velek, a' leg szorgalmasabb vigyázat alatt, a' nemekhez szoritott foglalatosságoknak gyakorlása által az időnek valóságos betsét naponként meg esmértessem. Kinek kinek pedig tartozó kötelessége léfzen, önnön öltözettyeit, fejer ruháit, és más egyéb értekeit, tsinösen és rendesen a' maga tulajdon záros rejtekében (a' melly mindegyiknek különösen adatódni fog) szorgalmasan el tenni.

Az idősök mind a' konyhának, mind pedig a' tsinosabb ruhák mosásának rend szerént gondját fogják viselni.

Egy szóval, a' mi egész igyekezetünknek fő tárgya ez: hogy áldott hitves társakat, jó anyákat, gondos gazdasszonyokat, és az emberi nemnek valóságos tagjait nevelhessünk.

Valamit tsak ezen jelentésben meg igirek, leg nagyobb kötelességeim közzé fogom számlálni azokat pont szerént bé tellyesíteni. De engedjessen meg nékem is némelly szükséges jegyzésket bé fejezés gyanánt ide rekeztennem.

1-ször. Az ollyatén személy, a' melly már 14 elztendős, vagy ezen időt felül haladta, ezen szerzetben bé nem vétetődhetik, minthogy az illyetén vagy nyakas, vagy szokásában annyira meg rögzött lehet, hogy igyekezetemnek valóságos tzéllját el nem érhetném. Erre való néze, hét elztendőtől fogva, 12 elztendőt számláló nevelendőket leg kedvesebben fogom fel vállalni.

2-ször. Egy nevelendőt sem fogadhatok fel tsupán tsak egy elztendőre; mert, vallyon mit igirhet ezen rövid időnek forgása? az én tapasztalásom szerént leg alább semmit. Szükséges annakokáért, hogy a' fent jegyzett tudományoknak, és nembéli pallérozásoknak, négy vagy leg alább három elztendők fel szenteltessenek.

3-ször. Meg kívántatik, hogy kinek kinek szükséges öltözettyei, főképen pedig fejr ruhái és ágybéli eszközei legyenek.

4-ször. Minden fél elztendőbeli előre való fizetés törvényül szabattatik.

5-ször. Ezen fél elztendőbeli fizetésen kívül a' bé vételnek alkalmatosságával, ki ki tartozni fog két aranyat le tenni, mellyeknek egyike a' betegeknek kasszájában olly véggel fog adatódni, hogy abból az Orvos, és az orvosságokat készítő (Apatekárius) fizetődjön ki, a' másodika pedig a' nevelendőnek szabad szükségeire hagyattatik meg, a' mellyből annak idejében történhető szükségeit pótolhattya.

Minden fertály esztendőben darabonként nyomtatásban fog ki adatódni illy tzim alatt való irás: *Szülőknek tudósítása a' mi oktató iskoláknak gyarapodásáról.*

Azon szülék, a' kik nagy érdemű szándékomat jóvá hagyják, és bizodalombokat bennem helyeztetni kívánnyák, méltóztassanak az iránt *Julius* havának utolsó napjáig minden postabeli költség nélkül hozzám írni. A' levelezés által mindenek felől bővebb tudósításokat adni el nem fogom mulatni.

Nemes Magyar Hazafiak! - Tölletek méltán várhatom jó igyekezetű szándékomnak elő mozditását, annyival is inkább, hogy súllyos és költséges fáradozásomnak tárgya egyedül a' közhaszon. Ez által örökösen fel fog tartatódni maradékaitoknál nagy szívű kegyességteknek és emberi szereteteteknek emlékezettye. Vegyétek gondolóra azt, hogyha ezen affzonyi oktató szerzetben leg alább tsak hárman találtathatnának is ollyatén személlyek, a' kik egy igaz és valóságos jó embernek formájában léphetnének ki a' világ társaságában, és jó erköltseiket messzebb terjelzhetnék, melly szép gyümölsöt várhatnánk ezen új affzonyi társainkból? Aldásokat fognak még akkor is hinteni reátok, midön a' ti haladóság alávetetett alkotmányatok tsades sír-halmaitokban sok időknek el forgásai után is békességesen nyugodni fognak. Fontollyátok meg azt, hogy valamint egy jó tselekedet méltó a' jutalomra, úgy annyival is inkább jutalmat érdemel az, a' ki a' világnak, és az emberi nemzetnek egézfien el hagyatott fele részének böldegítésében foglalatoskodik. Legyetek ember szeretők — legyetek szándékomnak gyámolítói. — *Irtam Eperjesen Sz. György havának 10 dik napján 1794. esztendőben.*

Zennovits Mátyás
a' nevendék leányoknak
közönséges tanítója.

Ha a' meg határozott 12 nevelendőknek számai között *Juniusnak* utolsó napjáig ne talántán egy hibáznai találna, illy formán a' segítségünkre szerzett társainknak köz munkáikodása meg szűnne, és ezen esetre 7 nevelendőknek, a' kik tsupán az én tulajdon gondviselésem, és hitves társamnak fél vigyázattya alatt lennének, illendő fizetésért, önnön magam adnék eiedelt és szállást, ezen felül a' tudományokban is oktatójok lennének.

Tudománybeli Híradás.

Két rövid, de igen mulattságos könyvek vannak munkában, mellyek, ennek az elztendőnek végire ki is szabadúinak a' sajtó alól. Az égyik illyen tizim alatt: *Magyar Erasmus. Nyomtatott Affzony Patakán 1795.* A' másik illyen titulus alatt: *Provincia Vagorum recens detecta, et notis illustrata a Stephano Istropolitano. Cosmopolitipis Collegii Vagorum. 1795.* Mellyek a' végre tétetnek közönségessé, hogy az érdemes közönség, az említett munkákról előre tudósítván, annak idejében meg szerezhesse.

A' *Magyar Kurirnak* égy jó pennájú, jó conceptusú, jó magyarságú, jó erkölcsü, éredt elméjü, jó tudományú, szelid, hiv, és szorgalmatos író deákra nagyon szükségé. Ennek elztendei fizetése lezzen szabad szállása, szabad asztala (a' melly jó ebédből és philosophica vatsorából álló) és 100 rhénes forintya. A' ki tehát az említett tulajdonságokat érzi magában, jelentse magát a' *Magyar Kurir* írójánál francoon küldött levele által, mellyben vagy Tanítóitól, vagy Előjáróitól véendő tanúbizonyosság levelét is fel küldje.